

Motion till riksdagen 2013/14:Sk8

av **Leif Jakobsson m.fl. (S)**
med anledning av prop. 2013/14:178

Förstärkt skydd av personuppgifter för hotade och förföljda personer

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det skyndsamt bör utarbetas ett förslag på ett starkt skydd för de våldsutsattas personuppgifter, så att det kan läggas fram inom rimlig tid.

Motivering

Många människor lever i dag under allvarliga hot, vilket utgör ett stort problem i deras liv. Ett vanligt scenario är att en man hotar och förföljer sin f.d. hustru eller flickvän. Men det kan även röra sig om att någon känner sig allvarligt hotad av kriminella personer. För att skydda sig från dessa hot kan det krävas att personuppgifter som i vanliga fall är öppna genom offentliga register skyddas.

Regeringen har misslyckats med att skapa en sammanhållen och konsekvent reglering som skyddar hotade och förföljda personers personuppgifter. Både Stalkningsutredningen (2008) och Folkbokföringsutredningen (2009) har krävt detta och kommit med förslag. Regeringens proposition skjuter denna huvudfråga på framtiden och kastar i stället fram några småsaker för att det ska se ut som att den gjort något i frågan under mandatperioden. Lagrådet skriver följande tämligen nedgörande kommentar om propositionen och dess upphaussade ändring i 17 a § folkbokföringslagen:

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att polismyndigheten och socialnämnden på Skatteverkets begäran ska lämna biträde vid utredning av frågor om kvarskrivning eller sekretessmarkering i folkbokföringen. [...] Som också framhålls i remissen omfattas emellertid det behov av biträde som Skatteverket kan behöva redan i dag av 6 § förvaltningslagen. Förslaget innebär alltså inte någon förändring av Skatteverkets möjlighet att erhålla biträde från andra myndigheter utan får närmast uppfattas som en upplysning om att denna möjlighet finns.

Fel! Okänt namn på

Av lagrådsremissen framgår att regeringen har för avsikt att göra en övergripande översyn av skyddet för personuppgifter med målet att skapa en sammanhållen och konsekvent reglering på detta område.

Det kan mot den bakgrunden starkt ifrågasättas om det är motiverat att nu genomföra en lagändring som endast upplyser att även socialnämnden liksom i dag ska lämna biträde om Skatteverket begär det. Det finns dessutom en risk för att en sådan ändring kan ge upphov till frågor om varför inte andra myndigheters skyldighet att biträda Skatteverket också anges.

Vilket är då det problem som många enskilda och organisationer lyft fram? Genom att ta kontakt med Skatteverket kan man begära att uppgifter sekretessmarkeras, vilket ibland kallas för att man erhåller ”skyddad identitet”. En sådan sekretessmarkering innebär att myndigheterna ska göra en noggrann prövning innan uppgifter lämnas ut. Det saknas formella krav kring denna begäran, men vid en sådan begäran om sekretessmarkering finns ofta krav på intyg, t.ex. från polisen eller socialtjänsten, som styrker att det finns en hotbild.

För den som fått sekretessmarkering görs ofta en prövning efter viss tid om skyddet ska kvarstå. Om det ska upphävas tas beslut av enskilda handläggare på Skatteverket. Ett problem är att det i dag saknas möjlighet att ompröva eller rättsligt överklaga den enskilda handläggarens beslut om ett upphävande av sekretessmarkering. Ett sådant upphävande kan för den enskilde då leda till en stor otrygghet och utsatthet.

Folkbokföringsutredningen undersökte förutsättningarna för en författningsreglering av förfarandet med sekretessmarkering och såg över hanteringen av sekretessmarkerade uppgifter i folkbokföringsdatabasen vid överföringen till andra myndigheter. Utredningen föreslog bl.a. att Skatteverket efter ansökan skulle registrera en personuppgift om att en enskild eller någon närstående till denne kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men, dvs. har ett skyddsbehov, och att ett avslag på en sådan begäran ska kunna överklagas av den enskilde. Förslaget har sedan analyserats i Justitiedepartementets promemoria Skydd av personuppgifter för hotade och förföljda personer (Ds 2013:47) med den något märkliga slutsatsen att det inte borde genomföras. I stället föreslogs att en mer övergripande översyn skulle genomföras, och i promemorian redovisades konkreta synpunkter på inriktningen av en sådan översyn. Föreliggande proposition är resultatet av denna promemoria.

Vi socialdemokrater konstaterar att skyddet för de våldsutsattas personuppgifter har utretts under en alltför lång tid utan att grundfrågan tagit några större steg framåt. Vi bifaller föreliggande proposition men anser inte att den framlägger förslag på den huvudfråga som borde ha lösts vid det här laget. Folkbokföringsutredningens förslag om ett starkare rättsligt skydd för den enskilde kring att få, upprätthålla och bestämma över en sekretessmarkering ser nu snarast ut att hamna i papperskorgen. I stället vill regeringen genomföra en ny översyn som syftar till förstärkt sekretess för de våldsutsattas personuppgifter och en mer samordnad prövning av skyddsbehovet.

Det finns ju en inte obetydlig risk för att valet och dess resultat gör att frågan blir ytterligare fördröjd. Det framgår inte av propositionen vad regeringen vill göra mer och annorlunda än vad som hitintills gjorts, och därför kan vi

Fel! Okänt namn på

inte ta ställning till denna nya inriktning av arbetet. Mycket hänger på vad regeringen och ansvarigt departement tänker göra under halvåret fram till valet: ingenting, någonting eller forcerat arbete i frågan. Vi förväntar oss att regeringspartierna i sitt utskottsbetänkande redogör för detta utifrån sina kontakter med regeringen.

Avsaknaden av ett starkt skydd för de våldsutsattas personuppgifter leder till otrygghet och utsatthet, och det är därför viktigt att ett förslag som löser problemet utarbetas skyndsamt så att det kan läggas fram inom rimlig tid. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 26 mars 2014

Leif Jakobsson (S)

Hannah Bergstedt (S)

Christina Oskarsson (S)

Peter Persson (S)

Hans Olsson (S)

Anders Karlsson (S)

Teres Lindberg (S)